

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته‌ی حقوق بین‌الملل

تاثیر تصمیمات اتحادیه‌ی اروپا بر حاکمیت دول عضو

توسط :

زهیر قوی‌دل کوشالی

استاد راهنما :

دکتر عباس تدینی

شهریور ۱۳۸۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا

تأثیر تصمیمات اتحادیه‌ی اروپا بر حاکمیت دول عضو

به وسیله‌ی :

زهیر قوی دل کوشالی

پایان نامه

ارائه شده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان بخشی
از فعالیتهای تحصیلی لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته‌ی :

حقوق بین‌الملل

از دانشگاه شیراز

شیراز

جمهوری اسلامی ایران

ارزیابی شده توسط کمیته پایان نامه با درجه : عالی

دکتر عباس تدینی استادیار بخش حقوق بین الملل (استاد راهنما).

دکتر فضل الله فروغی استادیار بخش حقوق جزا (استاد مشاور).

دکتر عباس منصورآبادی استادیار بخش حقوق جزا (استاد مشاور).

دکتر مجتبی واعظی استادیار بخش حقوق عمومی (نماینده تحصیلات تکمیلی).

شهریور ۱۳۸۸

تقدیم به مادر و پدرم که در زندگی هرچه دارم ثمره ی
تلاش های آنهاست.

سپاسگزاری

اکنون که این رساله به پایان رسیده است بر خود لازم می دانم از اساتید بزرگوار و گرانقدر آقایان دکتر تدینی، دکتر فروغی و دکتر منصورآبادی نهایت قدردانی را بنمایم که در جمع آوری این مجموعه فراتر از وظایف اساتید راهنما و مشاور، بنده را یاری نمودند . علاوه بر این برخورد فرض می دانم از آقای دکتر مهریار داشاب استاد محترم دانشگاه علامه طباطبائی که فارغ از هرگونه تعهد علمی نسبت به اینجانب، در پروسه ی گردآوری مجموعه ی حاضر از هیچگونه همکاری با اینجانب دریغ نورزیدند نیز کمال تشکر را بعمل بیاورم .

چکیده

در این تحقیق درصدد کنکاش در ساختار حقوقی‌ای منحصر به فرد در سطح حقوق بین‌الملل تحت عنوان حقوق اتحادیه‌ی اروپا می‌باشیم که در بسیاری ابعاد در حال تبدیل شدن به یک الگوی موفق در میان سازمان‌های بین‌المللی می‌باشد. در این راستا در ابتدا با مفهوم حاکمیت آشنا می‌شویم و می‌بینیم حاکمیت که در ابتدای زمان شکل‌گیری مفهومی تقیدناپذیر داشت و در نظر مبدعش - ژان بودن فرانسوی - به عنوان قدرت لایزال و مطلق دولت تلقی می‌گردید، که این دولت جز در مقابل خداوند جوابگوی هیچ‌کس نیست، به مرور زمان با تحولات جامعه‌ی بین‌المللی از آغازین دهه‌های قرن نوزدهم میلادی با ورود سازمان‌های بین‌المللی به عرصه‌ی بین‌المللی، کم‌کم این تقیدناپذیری دچار خلل گردید و آرام آرام مفهومی نو تحت نام حاکمیت تحدید یافته جایگزین مفهوم حاکمیت مطلق گردید.

در ادامه با ساختار حاکمیتی و طرق اعمال حاکمیت در پنج دولت از بیست و هفت دولت عضو اتحادیه‌ی اروپا آشنا می‌شویم و خواهیم دید پذیرش حاکمیت مردمی در ساختار همه این دول نمونه، مفهومی قوام یافته است.

سپس می‌بینیم که اگر امروزه اتحادیه‌ی اروپا پیشرو در حرکت در جاده‌ی موفقیت می‌باشد بی‌دلیل نیست و از شاخص‌ترین علل این موفقیت، تمایل اعضای اتحادیه به تبعیت از تصمیماتی است که در قالب ساختار حقوقی این سازمان اتخاذ می‌شود. در کنار عامل فوق می‌توان، وجود نهاد دیوان دادگستری اروپایی به عنوان ضامن اجرای حقوق اتحادیه در دول عضو و همچنین توانایی این نظام حقوقی در راستای هماهنگ نمودن خود

با مقتضیات روز زیست بین‌المللی را نام برد که این مهم از طریق اصلاحاتی که در هر پروسه‌ی زمانی بر معاهدات مؤسس اتحادیه صورت می‌گیرد، حاصل می‌شود.

در ادامه کار با بررسی ساختار نهادی و حیظه‌ی وظایف سه رکن شورای وزیران، کمیسیون و پارلمان اروپایی در کنار نهاد شورای اروپایی - که سیاستگذار و چهارچوب ساز اصلی تصمیمات در اتحادیه‌ی اروپاست - می‌بینیم که امروزه پروسه‌ی قانونگذاری و اجرا در اتحادیه‌ی اروپا، روندی بسیار پیچیده و درهم تنیده را شامل می‌شود و نهایتاً می‌بینیم امروزه در ضمن اینکه نمی‌توان از تاثیرگذاری‌های دول عضو در پروسه‌ی تصمیم‌سازی در اتحادیه غافل ماند اما با نضج گرفتن اصولی همچون اصل برتری و تفوق حقوق اتحادیه اروپا بر حقوق داخل دول عضو و همچنین اصل تاثیر مستقیم می‌توان قائل به نوعی برتری بود که ساختار حقوقی اتحادیه نسبت به حقوق داخلی دول عضو اتحادیه از آن برخوردار است.

«فهرست مطالب»

مقدمه	۶
فصل اول : حاکمیت و اتحادیه ی اروپا	۱۲
مبحث اول : حاکمیت در حقوق بین الملل	۱۳
گفتار اول : بررسی مفاهیم حاکمیت کامل و تحدید حاکمیت در حقوق بین الملل	۱۵
گفتار دوم : حدود حاکمیت در دول عضو اتحادیه ی اروپا	۲۱
الف) آلمان	۲۱
ب) فرانسه	۲۵
ج) ایتالیا	۲۷
د) بریتانیا	۳۰
ه) اسپانیا	۳۳
مبحث دوم : عملکرد اتحادیه ی اروپا و بررسی علل موفقیت این سازمان منطقه ای در صحنه ی بین المللی ...	۳۷
گفتار اول : گرایشات دول عضو اتحادیه به تبعیت از تصمیمات متخذه ی اتحادیه	۳۸
الف) میزان گرایش اعضای موسس جوامع اروپایی در تبعیت از تصمیمات ارکان آن	۳۸
ب) بررسی گرایش سایر دول اروپایی در تبعیت از تصمیمات متخذه در جوامع اروپایی	۴۱
گفتار دوم : حمایت از نهادها و تصمیمات قضایی اتحادیه	۴۵
الف) عضویت و سازمان ارکان قضایی اتحادیه	۴۶
ب) فرآیند رسیدگی در ارکان قضایی اتحادیه ی اروپا	۴۸
ج) صلاحیتهای دیوان دادگستری و دادگاه بدوی	۵۰
گفتار سوم : ایجاد تحول در مقررات اتحادیه جهت سازگار نمودن آن با مقتضیات روز	۵۲
الف) معاهده ی جامعه ی ذغال و فولاد اروپایی	۵۴
ب) معاهدات جامعه ی اقتصادی اروپا و اوراتوم	۵۷
ج) قانون اروپای واحد	۵۹
د) معاهده ی ماستریخت	۶۰
ه) معاهده ی آمستردام	۶۲
ی) معاهده ی نیس	۶۴

نتیجه‌گیری	۶۶
فصل دوم : ارگانهای تصمیم گیرنده در اتحادیه‌ی اروپا و ماهیت تصمیمات اتخاذی آنها	۶۸
مبحث اول : ارزیابی ساختار شورای اروپایی در روند تصمیمات در اتحادیه‌ی اروپا	۶۹
گفتار اول : بررسی زمینه‌های تاریخی شکل‌گیری شورای اروپایی	۶۹
گفتار دوم : عضویت و سازمان کار شورای اروپایی	۷۲
گفتار سوم : وظایف و اختیارات شورای اروپایی در چهارچوب اتحادیه اروپا	۷۴
الف- اقدام در راستای توسعه و تکامل اتحادیه اروپایی	۷۵
ب) موضوعات قانونی	۷۶
ج) روابط خارجی	۷۷
د) تصمیم‌گیری مرتبط با موضوعات خاص	۷۸
گفتار چهارم : اثرات افزایش قدرت شورای اروپایی بر اختیارات ارکان اتحادیه اروپا	۷۹
مبحث دوم : ارزیابی ساختار شورای وزیران و ماهیت تصمیمات این رکن در اتحادیه‌ی اروپا	۸۱
گفتار اول : ترکیب و عضویت شورای وزیران اتحادیه اروپا	۸۲
الف) ریاست شورا	۸۴
ب) کمیته نمایندگان دائمی	۸۵
ج) کمیته‌ها و گروههای کاری	۸۶
د) دبیرخانه‌ی کل	۸۷
گفتار دوم : ساختار سلسله مراتبی در شورای وزیران	۸۸
گفتار سوم : وظایف و اختیارات شورای وزیران اتحادیه اروپایی	۹۱
الف) صلاحیت تصمیم‌سازی	۹۱
ب) هماهنگی سیاستهای اقتصادی	۹۲
ج) اتخاذ استراتژیهای متناسب اشتغال	۹۳
مبحث سوم : ارزیابی ساختار کمیسیون و بررسی نقش این رکن در روند تصمیمات اتحادیه‌ی اروپا	۹۴
گفتار اول : ترکیب و سازمان کمیسیون اتحادیه‌ی اروپا	۹۵
الف) هیات کمیسرها	۹۵
ب) رئیس کمیسیون	۹۷
ج) کابینه‌ها	۹۷

- ۹۸..... (د) ادارات کل و سازمانهای خدماتی
- ۱۰۱..... گفتار دوم : روند آماده‌سازی طرحها در کمیسیون جهت تصویب
- ۱۰۴..... گفتار سوم : بررسی مسئولیتها و اختیارات اعطایی به کمیسیون اتحادیه‌ی اروپا
- ۱۰۴..... (الف) تهیه‌ی پیش‌نویس طرحهای مربوط به قوانین و سیاستهای اتحادیه
- ۱۰۶..... (ب) اعمال مسئولیتهای اجرایی
- ۱۰۶..... اختیارات تقنینی
- ۱۰۷..... مدیریت مسائل مالی اتحادیه اروپا
- ۱۰۸..... اختیارات نظارتی
- ۱۱۰..... (ج) حافظ قوانین اتحادیه
- ۱۱۱..... (د) نماینده‌ی اتحادیه‌ی اروپا در مذاکرات خارجی
- ۱۱۳..... (ه) ایفاگر نقش میانجی در اتحادیه‌ی اروپا
- ۱۱۴..... مبحث چهارم : ارزیابی ساختار پارلمان و ماهیت تصمیمات اتخاذی آن
- ۱۱۵..... گفتار اول : بررسی سازمان داخلی و عملکرد پارلمان اروپا
- ۱۱۵..... (الف) گروههای سیاسی
- ۱۱۷..... (ب) کمیته‌های پارلمانی اروپا
- ۱۲۰..... (ج) دفتر ریاست پارلمان
- ۱۲۰..... (د) کنفرانس روسا
- ۱۲۱..... (ه) دبیرخانه
- ۱۲۲..... (ی) عملکرد پارلمان اروپا
- ۱۲۳..... گفتار دوم : پارلمان اروپا و تاثیراتش در پروسه‌ی قانونگذاری اتحادیه اروپا
- ۱۲۵..... (الف) فرآیند مشورتی
- ۱۲۶..... (ب) فرآیند همکاری
- ۱۲۶..... (ج) فرآیند تصمیم‌گیری مشترک
- ۱۲۷..... (د) فرآیند توافق
- ۱۲۹..... گفتار سوم : بررسی وظایف و اختیارات پارلمان اروپایی
- ۱۲۹..... (الف) نقش پارلمان در تعیین بودجه‌ی اتحادیه
- ۱۳۱..... (ب) نقش نظارتی پارلمان اروپا

- نتیجه‌گیری ۱۳۵
- فصل سوم: ارزیابی قدرت و ساز و کارهای اجرائی و نظارتی ارکان اتحادیه ی اروپا در مقایسه با قدرت
اجرائی تصمیمات ارکان داخلی ۱۳۷
- مبحث اول: بررسی چگونگی تاثیرگذاری دول عضو اتحادیه اروپا بر روند تصمیم سازی در این سازمان منطقه‌ای ۱۳۸
- گفتار اول: تاثیرگذاری قوهی مجریه دول عضو در روند تصمیم‌سازی در اتحادیه اروپا ۱۳۹
- الف) تاثیرگذاری قوه مجریه بر کمیسیون ۱۳۹
- ب) تاثیرگذاری قوه مجریه بر شورای وزیران ۱۴۰
- گفتار دوم: تاثیرگذاری پارلمان‌های ملی و دادگاههای داخلی اعضا بر روند تصمیم‌سازی اتحادیه اروپا ... ۱۴۲
- گفتار سوم: تاثیرگذاری سطوح پایین‌تر از قوای سه‌گانه دول عضو در روند تصمیم‌سازی اتحادیه ۱۴۴
- مبحث دوم: ارزیابی میزان و چگونگی تاثیر ارکان قانونگذار و مجری اتحادیه‌ی اروپا در امور داخلی دول
عضو اتحادیه ۱۴۶
- گفتار اول: بررسی پروسه قانونگذاری در اتحادیه‌ی اروپایی ۱۴۷
- گفتار دوم: آشنایی با انواع مقررات مصوب ارکان قانونگذار اتحادیه اروپا ۱۴۹
- الف) آئین‌نامه ۱۵۰
- ب) دستورالعمل ۱۵۰
- ج) تصمیمات ۱۵۱
- د) توصیه‌ها و نظرات ۱۵۲
- گفتار سوم: شرایط اثرگذاری مصوبات ارکان مقنن اتحادیه اروپا بر ارکان داخلی دول عضو اتحادیه ۱۵۲
- الف) اصل تفوق و برتری حقوق اتحادیه‌ی اروپا ۱۵۳
- ب) اصل تاثیر مستقیم ۱۵۵
- شرایط لازم جهت اعمال اصل تاثیر مستقیم ۱۵۶
- اصل تاثیر مستقیم در آئین‌نامه‌ها ۱۵۷
- اصل تاثیر مستقیم در دستورالعمل‌ها ۱۵۹
- اصل تاثیر مستقیم در تصمیمات ۱۶۰
- گفتار چهارم: بررسی اختیارات کمیسیون اتحادیه‌ی اروپا در اعمال سیاستهای رقابتی اتحادیه ۱۶۲

مبحث سوم : ارزیابی قدرت اجرائی تصمیمات دیوان دادگستری اروپایی در ارتباط با تصمیمات صادره در دادگاههای داخلی دول عضو اتحادیه ۱۶۳

گفتار اول : برتری حقوقی احکام دیوان دادگستری اروپایی بر احکام صادره در دادگاههای داخلی ۱۶۴

گفتار دوم : صدور رأی مقدماتی توسط دیوان دادگستری اروپایی ۱۶۸

نتیجه‌گیری ۱۶۹

نتیجه‌گیری نهایی ۱۷۲

فهرست منابع ۱۷۷

مقدمه

طرح مسئله:

اتحادیه‌ی اروپا سازمانی منطقه‌ای در قاره‌ی اروپاست که پنجاه و هشت سال پیش در سال ۱۹۵۱ میلادی با انعقاد معاهده‌ی پاریس - جهت تشکیل جامعه‌ی ذغال سنگ و فولاد اروپایی - و دو معاهده‌ی رم در سال ۱۹۵۷ میلادی - جهت ایجاد جوامع اقتصادی و انرژی اتمی اروپایی - توسط شش دولت آلمان غربی، فرانسه، ایتالیا، بلژیک، هلند و لوکزامبورگ پا به صحنه‌ی گیتی گذاشت و امروزه پس از گذشت شش دهه‌ی پرفراز و نشیب، با عضوگیری‌های پی در پی با عضویت بیست و هفت کشور اروپایی، با جمعیتی مشتمل بر پانصد میلیون نفر، یکی از تاثیرگذارترین سازمان‌های سیاسی و اقتصادی در جامعه‌ی بین‌المللی است. این سازمان در سال ۲۰۰۷ با تولید ناخالص داخلی بالغ بر ۱۶/۶ تریلیون دلار ۳۱ درصد تولید ناخالص داخلی جهان را در سیطره‌ی خود گرفته است. به علاوه این سازمان منطقه‌ای عضو سازمان تجارت جهانی^۱ می‌باشد و بیست و یک عضو از اعضای آن به پیمان آتلانتیک شمالی^۲ نیز پیوسته‌اند.

در تحقیق حاضر تحت عنوان «تاثیر تصمیمات ارکان اتحادیه‌ی اروپا بر حاکمیت دول عضو» درصدد بررسی ساختار حقوقی این اتحادیه و تاثیرگذاری‌های متقابل ارکان این اتحادیه از یکطرف و دول عضو آن از طرف دیگر بر همدیگر می‌باشیم.

¹ World Trade Center: WTO

² North Atlantic Treaty Organizations: NATO

سؤال تحقیق:

شرایط و نحوه تاثیرگذاری ارکان اتحادیه‌ی اروپا بر ارکان داخلی دول عضو این سازمان بین‌المللی چگونه است؟

فرضیه‌ی تحقیق:

اتحادیه‌ی اروپا سازمانی منطقه‌ای است که برای مدت زمانی نامحدود دارای ارکان و شخصیت حقوقی منحصر به فرد منبعث از محدودیت حاکمیت دول عضو به ارکان اتحادیه می‌باشد و ساختار حقوقی منبعث از معاهدات تشکیل دهنده‌ی اتحادیه، نه تنها تابع مقررات حقوقی داخلی دول عضو قرار نمی‌گیرد بلکه در مقام تعارض با حقوق داخلی دول عضو اتحادیه، حقوق اتحادیه نوعی برتری را نسبت به دول عضو برخوردار می‌باشد.

مفاهیم عمده‌ی تحقیق:

جوامع اروپایی: مشتمل بر سه جامعه‌ی سلف اتحادیه‌ی اروپا می‌باشند. اولین جامعه، جامعه‌ی ذغال سنگ و فولاد اروپایی است که در سال ۱۹۵۲ بر اساس معاهده‌ی پاریس ایجاد شد و در سال ۲۰۰۲ به کار خود خاتمه داد. دو جامعه‌ی دیگر جوامع اقتصادی اروپایی و انرژی اتمی اروپایی می‌باشند که در سال ۱۹۵۷ بر اساس معاهدات رم شکل گرفتند و پس از ایجاد اتحادیه‌ی اروپایی در آن ادغام شدند.

اتحادیه‌ی اروپا: سازمانی منطقه‌ای که جانشین جوامع اروپایی می‌باشد و بر اساس معاهده‌ی ماستریخت در سال ۱۹۹۲ شکل گرفت. این سازمان امروزه به عنوان یک سازمان منطقه‌ای دارای تاثیرگذاری چشمگیری در سطح روابط بین‌المللی می‌باشد.

شورای اروپا: اولین سازمان سیاسی میان دول اروپایی است که در سال ۱۹۴۹ میلادی با هدف مساعدت برای پیشرفت اقتصادی و اجتماعی کشورهای عضو و ترویج و توسعه ی حقوق بشر و آزادی های اساسی شکل گرفت.

شورای اروپایی: یکی از نهادهای تصمیم ساز در چهارچوب اتحادیه ی اروپا که بر اساس معاهده ی پاریس ۱۹۷۴ شکل گرفت ، امروزه اتخاذ کننده ی سیاستهای کلی در اتحادیه می باشد و روز به روز بر حیطه ی اختیارات آن افزوده گردیده است.

شورای وزیران: از ارکان اصلی و مهمترین نهاد تصمیم گیری در اتحادیه ی اروپاست که در واقع مهمترین ابزار تاثیر گذاری دولتهای ملی در فرایند تصمیم سازی در اتحادیه نیز به شمار می آید.

کمیسیون اروپایی: از دیگر ارکان اصلی در اتحادیه ی اروپا که به نوعی ایفاگر نقش سازمان اداری اتحادیه می باشد و آغازگر پروسه ی تصمیم سازی در اتحادیه ی مزبور نیز می باشد.

پارلمان اروپایی: رکن تجلی بخش عنصر دموکراسی در اتحادیه ی اروپا که امروزه مشتمل بر ۷۳۲ نماینده از کلیه ی دول عضو اتحادیه ی اروپا می باشد و با توجه به تاثیرگذاری معاهدات اتحادیه ی اروپا، روز به روز بر حیطه ی اختیارات آن در روند قانونگذاری اتحادیه افزوده می شود.

دیوان دادگستری اروپایی: رکن قضایی اتحادیه ی اروپا که از بدو تاسیس جوامع اروپایی، این رکن نیز تشکیل یافت و یکی از علل اصلی شکل گیری و قوام یافتن ساختار حقوقی اتحادیه ی اروپا به شمار می آید.

حاکمیت: این مفهوم عبارت از قدرت برتر فرماندهی یا امکان اعمال اراده ای مافوق اراده _

های دیگر است.^۳

^۳ بایسته های حقوق اساسی، ابولفضل قاضی، ص ۷۱.

انگیزه‌ی تحقیق:

همانگونه که خواهیم دید اتحادیه‌ی اروپا سازمانی منطقه‌ای در صحنه‌ی بین‌المللی است که از برخی جهات می‌توان آن را سازمان اولین‌ها نامید. سازمانی که با عبور بطئی از ماهیت سیاسی صرف، اولین قدمها را در راه برخورداری از ماهیت حقوقی برمی‌دارد و همانگونه که در فرضیه مطرح نمودیم امروزه دارای ساختار حقوقی منحصر به فرد و منفک از حقوق داخلی اعضای خود گردیده است. در نتیجه انگیزه ما در این تحقیق اینست که با شناخت ساختار حقوقی این سازمان، زمینه‌ای را مهیا کنیم جهت اینکه سایر سازمان‌های بین‌المللی نیز با آگاهی و تأسی به این روش‌ها، موفقیت‌های امروزی این اتحادیه را تجربه نموده و آنها نیز بتوانند خود را از ماهیت سیاسی و تاثیرپذیری صرف از تصمیمات دول عضو رهایی بخشند.

هدف تحقیق:

هدف از تحقیق مقدماتاً بررسی علل موفقیت سازمان منطقه‌ای اتحادیه اروپا و پس از آن ارزیابی حدود اختیارات تفویضی به اتحادیه و ارکان آن از جانب دول عضو اتحادیه است و اینکه این سازمان از چه میزان اقتدار در تصمیم‌گیری و مبادرت به ارتکاب اعمال حقوقی برخوردار است. در نتیجه به تجزیه و تحلیل معاهدات تشکیل دهنده‌ی این اتحادیه و ماهیت تصمیمات اتخاذی از جانب ارکان اتحادیه پرداخته و حدود هماهنگی که در زمان اجرای این تصمیمات براساس معاهدات مذکور در موازنه با عملکرد ارکان داخلی کشورهای عضو می‌توان ایجاد نمود می‌پردازیم تا به نحوی توصیفی تحلیلی تاثیر تصمیمات اتحادیه را بر حاکمیت دول عضو نمایان سازیم.

روش تحقیق:

در این ارتباط در آغاز سعی می شود بر پایه‌ی کتب و مقالات موجود خواه به زبان انگلیسی و خواه به زبان فارسی به اطلاعاتی جامع و کامل در جهت آشنایی با اتحادیه‌ی اروپا و دلایل موفقیت این سازمان منطقه‌ای دست یابیم و سپس به تجزیه و تحلیل داده‌های بدست آمده از منابع مذکور پرداخته تا بتوانیم با بررسی این داده‌ها به صورت تفصیلی اولاً نقش ارکان اتحادیه‌ی اروپا و ماهیت تصمیمات اتخاذی آنها را مشخص نموده و سپس میزان قدرت اجرایی تصمیمات ارکان اتحادیه را در قلمروی سرزمین‌های دول عضو در مقایسه با قدرت اجرایی تصمیمات ارکان داخلی دول عضو اتحادیه آشکار سازیم.

پیشینه‌ی تحقیق:

در این ارتباط باید گفت در راستای آشنایی با حقوق اتحادیه‌ی اروپا متونی به زبان انگلیسی و فارسی موجود می‌باشد که شماری از شناخته‌شده‌ترین آنها به قرار ذیل می‌باشد:

۱- اتحادیه اروپا از بنیانهای نظری تا وضعیت حاضر، محمود مسائلی، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۸

۲- ساختار و حقوق اتحادیه‌ی اروپایی، عباسعلی کدخدایی، نشر میزان، پاییز ۱۳۸۰

۳- حقوق اتحادیه‌ی اروپا، مایک کاتبرت، ترجمه‌ی بهروز اخلاقی، وحید اشتیاق و پرویز پرویزیان، مؤسسه‌ی مطالعات و پژوهش‌های حقوقی، ۱۳۸۰

۴- سیاست و حکومت در اتحادیه‌ی اروپا، نیل نیوجنت، ترجمه‌ی محسن میردامادی، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۸۵

۵- حقوق اتحادیه‌ی اروپا، مصطفی تقی‌زاده، انتشارات جنگل، ۱۳۷۸ و

6- European Union law, Morgot Harspool, Oxford University Press, 2006.

7- European Union law, Damian Chalmers, Cambridge University Press, 2006.

اگرچه در شکل‌گیری ساختار کلی این تحقیق، از اطلاعات موجود در این منابع استفاده گردیده است اما سعی شده است در ویرایش نهایی این نوشتار، انصاف علمی رعایت گردد و بر پایه‌ی اطلاعات موجود در این متون به تجزیه و تحلیل اطلاعات پردازیم.

سازماندهی تحقیق:

در راستای بررسی ساختار حقوقی موردنظر این بخش و آگاهی از تاثیرگذاری متقابل ارکان اتحادیه و ارکان داخلی دول عضو بر همدیگر، این تحقیق در سه فصل تحت عناوین حاکمیت و اتحادیه اروپا، ارگان‌های تصمیم‌گیرنده در اتحادیه‌ی اروپا و ماهیت تصمیمات اتخاذی آنها و سرانجام ارزیابی قدرت و سازوکارهای اجرائی و نظارتی ارکان اتحادیه‌ی اروپا در مقایسه با قدرت اجرایی تصمیمات ارکان داخلی دول عضو پلان‌بندی شده است که در طی این سه فصل سعی می‌شود با مفاهیمی چون حاکمیت، اتحادیه‌ی اروپا، جوامع اروپایی و ارکان تصمیم‌گیرنده در اتحادیه‌ی اروپا و تاثیرگذاری متقابل ارکان اتحادیه و ارکان داخلی دول عضو اتحادیه در قالب ساختار حقوقی اتحادیه‌ی اروپا آشنا شویم.

فصل اول:

حاکمیت و اتحادیه ی

اروپا